

Borgertinget mener

19 emner/anbefalinger

...indenfor fem temaer:

- Folkeoplysning, adfærd og inddragelse
- Finansiering og afgifter
- Landbrug, areal og ressourcer
- Transport
- Teknik i landskabet

1. Politisk handlekraft

Politikerne tager for lidt ansvar for nødvendig handlen i forhold til at nå 2030- og 2050-målene.

Der tænkes for meget i stemmer og popularitet. Politikerne har et ansvar for at tale klimomstillingen op samt investere i, at borgere og virksomheder er oplyste og således evner at handle. COVID-19 har lært os, at politikerne evner at handle, når det er nødvendigt i krisesituationer.

Anbefalinger:

1. Politikerne skal turde handle på bekostning af vælgertal. Det er vigtigere at lytte til eksperter end lægmænd i forhold til klimaomstilling.
2. Man skal politisk promovere og understøtte gode lokale tiltag, da det er vigtigt at få sat mange små tiltag i gang.
3. Der bør føres en offentlig debat om mulighederne i en grøn grundlov.
4. Der appelleres til, at der gennemføres politisk brede, effektiv forlig, så der holdes fast i, at klimamålene skal nås – på begge sider af et valg.

2. Borgerinddragelse og folkeoplysning

Borgerne har stor indflydelse på klimaet gennem egne valg men kan mangle viden omkring, hvad der er korrekt. Det kan desuden være svært at acceptere en pålagt ændring af adfærd, hvis ikke man forstår årsagerne bag.

Anbefalinger:

1. Etablere et permanent Borgerting som en del af Klimarådet.
2. Etablere lokale borgerting i kommunerne
3. Kommunerne skal fastsætte egne klimamål og inddrage borgerne.
4. Der skal sikres en god, simpel og letforståelig kommunikation til og med borgerne, så alle er indforstået med adfærdsændringer.
5. Klimaundervisning skal være et gennemgående obligatorisk element i folkeskolen og på ungdomsuddannelser.
6. Folkeoplysningskampagner samt et organ, der stiller spørgsmål.
7. Oplysning om beregningsgrundlaget for, hvad vores samlede udledning er, og hvordan vi kan mindske den.
8. Beregningsgrundlag bør være synkroniseret og altså indeholde alle relevante faktorer.
9. Folkebibliotekerne bør tage en aktiv rolle i folkeoplysningen og understøtte borgernes initiativer

3. Adfærdsændringer med fokus på materielt forbrug

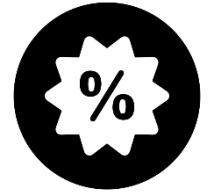

Adfærdsændringer kan dels ske gennem skatter og afgifter, dels gennem folkeoplysning. Desuden medtager de fleste beregningsmodeller for reduktion i klimabelastningen ikke betydningen af forbrugeradfærdsændringer. Der er behov for begge dele.

Anbefalinger:

1. Vores nationalregnskab skal måles på andre faktorer end kun økonomi, og der offentliggøres en årlig status på dette.
2. Resultaterne fra den årlig status kan bruges til at iværksætte målrettede OBS-kampagner med positive budskaber med henblik på at ændre forbrugeridealer.
3. Forbrugerne skal have redskaberne til at kunne se, hvor der kan spares CO₂.
4. Der skal gives rabat ved hensigtsmæssig forbrugeradfærd.

4. Klimadeklaration

Det kan som forbruger være svært at vurdere, hvor klimabelastende et produkt er. En standardiseret mærkning af forbrugsvarer vil kunne give befolkningen den nødvendige forudsætning/viden for at kunne træffe et hensigtsmæssigt valg i forhold til klimabelastning.

Anbefalinger:

1. Opret mærkning af alle forbrugsvarer med en klimadeklaration. Mærkningen skal være enkel og forbrugerorienteret, og på sigt søges gennemført på EU niveau
2. Deklarationen skal følges op med en oplysnings- og informationskampagne til forbrugerne

5. Langsigtede investeringer fra stat og pensionselskaber

Udvikling af nye teknologiske løsninger til den grønne omstilling skal også have et kommercielt formål, der vil styrke økonomien og skabe arbejdspladser. Investeringer, som først er kommercielt interessante for investorer, når udviklingen er forbi den risikofyldte fase, skal understøttes af en langsigtet investeringsstrategi fra stat og pensionselskaber.

Anbefalinger:

1. Stat og pensionselskaber skal tage ansvar for nødvendige investeringer, som ikke drives af markedet. Staten/det offentlige skal både investere i kommercielle tiltag samt yde støtte til nye klimaløsninger.
2. Statens investeringer skal ikke begrænses af provenuet ved en klimaafgift, men provenuet skal indgå i investeringerne.
3. Statens investeringer skal også fokuseres på områder, som har store potentialer i klimaomstillingen.
4. Pensionselskaberne bør have en klar målsætning for, hvor stor en andel af deres midler, der skal anvendes til grøn investering.
5. Der bør tillades, at pensionselskaberne investerer med større risiko, når det drejer sig om grønne investeringer.

6. CO₂e-afgift, social balance og borgerinddragelse

Klimaafgifter bør indføres snarest muligt – på nationalt plan og med deltagelse på internationalt plan. Det vil fungere som incitament for adfærdsændringer hos forbrugere og virksomheder. For at undgå social uligevægt, skal nuværende afgiftssystemer tages op til revision. Den enkelte borger skal desuden kunne gennemskue, hvad en klimaafgift vil have af betydning for dennes husstand.

Anbefalinger:

1. Der skal snarest indføres et klimaafgiftssystem på nationalt plan, som primært baseres på afgifter opkrævet i produktionsleddet.
2. Sikre social balance i udviklingen og implementering af en klimaafgift.
3. Sikre god kommunikation til borgere og virksomheder. Alle borgere på alle niveauer skal inddrages i debatten.
4. Klargøre overfor borgerne, hvilken effekt implementering af klimaafgifter har på den grønne omstilling for både privatpersoner og virksomheder.
5. Tilrettelægge en borgerinddragelsesproces, så den dækker hele landet og giver plads til en løbende dialog mellem eksperter, politikere og borgere.

7. CO₂e-afgift: Bidrag til en grøn skattereform

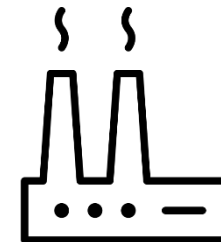

Klimafgifter vil kunne fungere som incitament for adfærdsændringer hos forbrugere og virksomheder. Der er behov for at få opdateret det nuværende afgifts- og skattesystem i en overgangsperiode. En klimaafgift vil i det lange løb ikke være en udgift for Danmark men derimod en indtægt pga. den samlede effekt.

Anbefalinger:

1. Indfør et klimaafgiftssystem via langsigtet planlægning, således at systemet er gennemskueligt.
2. Lav en skatteanalyse, så grundlaget er klart og forståeligt.
3. Klimaafgiftssystemet skal primært baseres på afgifter opkrævet i produktionsleddet.
4. Det er vigtigt, at det er en den "sorte energi" der beskattes og afgiftsbelægges og ikke den grønne.
5. Lavest muligt bundfradrag på udledninger, således at virksomheder fortsat er motiverede til at omlægge produktionen.
6. Overvej en reduktion i CO₂-afgiften for virksomhederne der investerer i egen grøn omstilling.
7. Overgangsperiode for alle virksomheder, således at den enkelte virksomhed har tid til at sikre en langsigtet, bæredygtig omstilling.
8. Tag højde for kompleksiteten i den enkelte branche og tidsperspektivet for omstilling.
9. Bedre lånemuligheder og lavere renter når virksomheder investerer i klimaforbedringer.
10. Forbrugsafgifter skal samlet set holdes på samme niveau som nu og udlignes imellem forbrugsvaregrupper.
11. Bedre lånemuligheder og lavere renter når borgere investerer i klimaforbedringer af f.eks. private bygninger.
12. I stedet for at pålægge afgifter i forbrugsleddet, bør der i højere grad sættes på oplysning og nudging for at ændre klimabelastende forbrugsadfærd.

8. Afgift for CO₂-tung industri

Mulighed for CO₂-reduktion i industrien er forskellig fra branche til branche. "Begavede afgifter" er nødvendigt, således at virksomheder omstiller deres produktion og ikke blot sender den til udlandet. Andre muligheder end afgifter bør derfor også overvejes.

Anbefalinger:

1. Indfør en ensartet afgift, men differentier mellem brancher, når/hvis der er behov.
2. Indfør en gulerod i form af en CO₂e-besparelsespræmie, hvor en del af virksomhedens udgifter tilbagebetales, hvis det lykkes at nedbringe CO₂e-udledningerne.

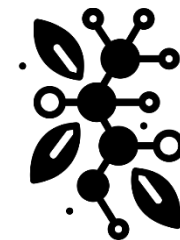
9. Bioøkonomiske løsninger

Hvis Danmark skal være et foregangsland i forhold til biomasse, er det nødvendigt med en bioøkonomisk strategi, som tager afsæt i den viden, der findes i de virksomheder, som allerede arbejder med dette. Strategien skal forholde sig til, hvornår genanvendelse af biomasse kan betale sig – både på kort og lang sigt.

Anbefalinger:

1. Danmark skal være et foregangsland ift. genanvendelse af biomasse, hvorfor regeringen skal støtte forskning der fremmer produktion og anvendelse.
2. Danmark skal ikke importere biomasse men udnytte den biomasse, vi har mulighed for at fremstille.
3. Rester fra landbrugsproduktion, husholdning og industri skal cirkulere i bioøkonomien. Der skal udarbejdes lovgivning til erhverv og landbrug, som regulerer og kontrollerer anvendelsen af restprodukter/biomasse.

10. Bioplast handlingsplan

Danmark har ikke nogen strategi for, hvordan fossilt-baseret plastproduktion konverteres til bio-baseret plastproduktion. Da råolie skal udfases, skal Danmark være på forkant med bioplast. Brug af alternativ plast kan desuden reducere CO₂-udledningen.

Anbefalinger:

1. Regeringen skal lave en national handlingsplan for udfasning af brugen af fossilt-baseret plast til fordel for brugen af bio-baseret plast eller andre materialer.
2. Regeringen skal fremskynde arbejdet med incitamentsstrukturer, som gør anvendelsen af bio-baseret plast attraktiv. Alternativt kan brugen af fossil plast forbydes eller begrænses.
3. Branchen skal holdes op på et produktansvar og tydeligere typemærkning.
4. Virksomhederne skal pålægges afgifter og ansvar for fremstilling og genanvendelse.

11. Standardisering af affaldssortering

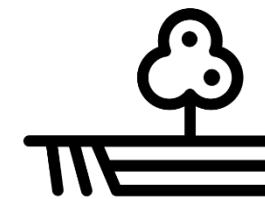

Affaldssortering i Danmark er ikke standardiseret, da der er forskel fra kommune til kommune. Hvis virksomheder og borgere gennem standardisering bliver bedre til at affaldssortere, kan det gavne indsamling af biomasse og genbrug af ressourcer. Det vil hjælpe på borgernes motivation for affaldssortering, hvis de løbende får at vide, hvordan systemerne virker og hvilken effekt det har.

Anbefalinger:

1. Der skal være et stærkt samarbejde på tværs af kommuner og stat om affaldssortering.
2. Regeringen skal sætte fælles standarder for kommuner og virksomheder. Kommunerne skal udvikle bedre affaldssortering, der forenkler sorteringen hos den enkelte borger.
3. Kommunerne skal informere borgerne mere, så vaner kan ændres. Borgere skal regelmæssigt modtage information om effekten af affaldssortering.

12. Landbrugets arealer

De krav der stilles til landbrugets brug af arealer skal stå mål med den klimaudfordring, som vi står overfor – både i forhold til drivhusgasudledningen, men også i forhold til fødevareproduktion til den stadigt stigende befolkning. Politisk berøringsangst overfor sektoren nytter ikke.

Anbefalinger:

1. Harmonikravet bør ændres, så det ikke står i vejen for f.eks. udlægning af jord til natur. Gyllen skal kunne afleveres på et biogasanlæg med det samme, hvorved man også opnår, at udledning af metan fra gylletankene kan nedbringes.
2. Der skal gennemføres en mere offensiv – muligvis tvangsbaseret – udtagning af lavbundslande.
3. Det skal afklares, hvad lavbundslande kan anvendes til, når de er oversvømmet. Dette skal indgå i vurderingen af, om jorden skal frikøbes eller fortsat indgå i en form for landbrugsproduktion.
4. En større del af det areal, der i dag anvendes til foderdyrkning, skal omlægges til dyrkning af vegetabiliske fødevarer eller kløvergræs.
5. Der skal reduceres i import af dyrefoder, så lækage af udledning af CO₂ undgås.
6. Efterspørgslen på vegetabiliske fødevarer skal styrke, evt. ved støtteordninger eller ved afgifter på animalske produkter.
7. Hektarstøtte bør omlægges fra ren arealstøtte til støtte af effektiv (og klimavenlig) produktion.
8. Forskning i effektive og bæredygtige produktionsformer, som også kan udbredes i andre lande, bør støttes yderligere for at øge en bæredygtig produktion af fødevarer.

13. National strategi for arealudnyttelse

Danmark har ikke nogen national strategi, der skal guide de overordnede målsætninger og rammer i forhold til, hvordan man smartest bruger den plads vi har. For at kunne prioritere hvilke former for arealanvendelse, der giver mest mening i forhold til CO₂-reduktion, er der behov for at skabe en strategi på området.

Anbefalinger:

1. Udarbejd en national strategi for arealudnyttelse.
2. Strategien skal sætte klare mål for, hvordan de danske arealer procentvis skal udnyttes i fremtiden for at imødekomme behovene for mere natur, skov, biomasse m.m.
3. Strategien skal have klare ambitioner for positiv ændring i den danske arealudnyttelse år for år.
4. Strategien skal understøtte en målsætning om forøgelse af det samlede areal, som vi har til rådighed, ved at bruge arealerne til flere funktioner ad gangen.
5. Strategien skal sikre, at biodiversitet understøttes så vidt muligt i alle tiltag, og der bør være en vurdering af initiativers påvirkningen heraf.
6. Udmøntningen af strategien bør ske lokalt, hvor der er mest indsigt i håndteringen af de enkelte områder og for at sikre lokal opbakning og ejerskab.
7. Indfør incitamentsstruktur for arealanvendelse, som gør det attraktivt at anvende arealerne i henhold til strategien.
8. Incitamentsstrukturen skal baseres på tilskud, fritagelse af afgifter eller kobling til tilladelser til anvendelse af arealer til andre formål.
9. Det skal gøres attraktivt at anvende tage til solceller fremfor at bruge landbrugsjord til selvsamme.

14. Landbrug med mindre klimaaftryk

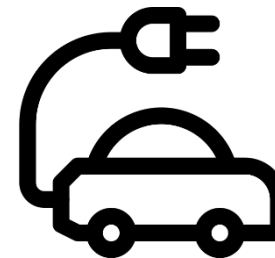

Der er behov for fornuftig balance mellem intensivisering og ekstensivering af fødevareproduktionen i Danmark. Forskning og innovation er derfor nødvendigt for at muliggøre et mere effektivt landbrug med mindre klimaaftryk.

Anbefalinger:

1. Danmark skal reducere produktionen af kød.
2. Anvend formidling af de nye kostråd til at minimere kødforbruget i Danmark.
3. Konsulenter/eksperter på klimaområdet til landmændene (både nationalt og internationalt), så de får den nødvendige viden til at lave et effektivt skift til mere klimarigtig fødevareproduktion.
4. Staten skal stille støtte- og forskningsmidler til rådighed, så intensivisering muliggøres.
5. Indfør en 'intelligent' kødafgift, altså en afgift, der er i produktionsleddet, sådan at det bliver dyrere for de produktioner, der ikke er så klimavenlige.

15. Omstilling til elreven transport

Privatbilismen vil udlede mest CO₂e af de samlede udledninger fra transportsektoren i 2030. Vi skal reducere i antallet af biler generelt og skabe incitamentter til at udskifte til el-bil.

Anbefalinger:

1. Skatter og afgifter skal ses i forhold til bilens forureningsgrad.
2. Forhøje P-afgifter hvis bilen forurener
3. Skatter og afgifter må ikke skabe skævvridning ift adgang til el-bil
4. Al benzin- og dieseldreven distributionskørsel i byer skal inden 2030 beskattes via miljømærkater
5. Eldrevne biler kan undlades denne beskatning. Undersøg CO₂-mærkninger
6. Udvidet skrotningspræmie for fossile biler inden 2030
7. Lade-infrastruktur skal udbygges og gøres jævnt tilgængeligt.
8. Krav til arbejdspladser om ladestationer til medarbejdere.
9. Krav til udbydere om mere fri el-opladning uafhængigt af abonnement
10. Ethver type stik skal kunne anvendes ved hvert ladepunkt.
11. Al offentlig transport, det offentliges brug af køretøjer samt taxaer skal elektrificeres senest i 2030.
12. Folkeoplysningskampagne om skift til el-bil
13. Krav til gennemsigtighed i produktionen samt genanvendelsen
14. Støtte til forskning om genanvendelse af materialer brugt i elbiler.

16. Fleksibel kollektiv transport som et positivt tilvalg

84% af al persontransport foregår i bil med i gennemsnit kun 1,1 passagerer pr. bil. Folk har for lidt tid og har adfærdsmæssigt indrettet sig, så det er nødvendigt at have en bil (eller flere).

Anbefalinger:

1. Kollektiv transport bør være et naturligt valg, fordi det er billigst, bedst og mest miljørigtigt.
2. Gøre den kollektive trafik mere attraktiv, gratis, let tilgængelig
3. Busruter uden for større byer skal være mere direkte, med kortere køretid og koordineret med hinanden.
4. Minibusser skal bruges, hvor det er relevant.
5. Flextrafik i områder, hvor der ikke er velfungerende kollektiv offentlig transport.
6. Prisen på offentlig transport – hvis ikke gratis - skal være baseret på distance
7. Teste førerløse el-flexbusser.
8. Offentlig transport på el eller brint
9. Oplysning til befolkningen og grønne transportmuligheder
10. En app, der samler samkørsels muligheder, offentlige transportmuligheder og flextrafik

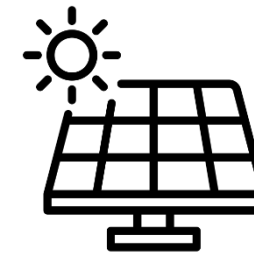
17. Klimavenlig godstransport for eksempel PtX

Brug for mere støtte og udvikling til langdistance godstransport, herunder el-lastbiler.

Anbefalinger:

1. Understøtte grøn udvikling på transportområdet: offentligt støtte til udvikling af nye teknologier, fx biobrændsel og PtX (e-fuels) samt lovende teknologier på længere sigt.
2. Økonomiske incitamentter til at bruge biobrændsel, el eller PtX for at flytte transport fra lastbil til tog/e-lastbil
3. Offentlige indkøb skal være foregangsbilleder og klimavenligt transporteret.
4. Gøre jernbanetransporten konkurrencedygtig og flytte tung transport fra landevejen til jernbanen
5. Aflæsningshubs udenfor byerne, så varerne kan blive transporteret ind i byerne mere klimavenligt

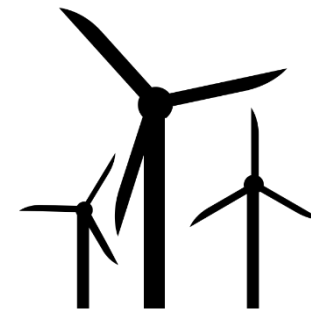
18. Medejskab til vedvarende energi

Vi ser folkelig modstand mod VE anlæg, hvis disse ikke bidrager til lokalsamfundet eller har lokalt medejerskab. Mere inddragelse af borgere og lokalsamfund i planlægning og tilbud om ejerskabsmodeller.

Anbefalinger:

1. Flere muligheder for borgere til medejerskab af anlæg og energiselskaber
2. Kommuner bør kunne købe sig ind i VE-anlæg, også med placeringer i andre dele af landet
3. Flere vindmølleprojekter – brug overskud på lokal, bæredygtig udvikling
4. Overskud fra statslige anlæg i kommunerne bruges på naturarealer.
5. Undersøg ejerskabsmodeller, hvor udbyttet ender lokalt eller i statskassen (ikke hos private energiselskaber)
6. Kompensationen til borgerne i form af medejerskab.
7. Boligforeninger og lokalsamfund skal kunne købe sig ind i større VE-projekter
8. Støt initiativer til lokal etablering af VE

19. Placering af teknik i landskabet

Vi skal finde modeller for den mest optimale placering af decentrale VE-anlæg. Fortsæt i efteråret.

Anbefalinger:

1. National plan - energien produceres tæt på, hvor den skal bruges.
2. Undgå unødvendige udbygninger af elnettet og strømspild.
3. Placer anlæg langs eksisterende infrastruktur (motorvej, jernbane etc.).
4. Mål for kommunerne om produktion - med mulighed for at handle mellem kommuner- og koordineret af regionerne
5. Kommunerne laver handlingsplaner, med krav om, at der skal være lokalt medejerskab.
6. Statslig lovgivning, så pensionskasser ikke investerer i fossile brændsler
7. GRØN BBR (Kapacitetskort) online redskab som guider til samfundsøkonomisk og miljørigtig placering af VE-anlæg

Tak

Slides forberedt af Teknologirådet
Brug af ikoner fra The Noun Project

